

Wierden Plangebied De Klomphof

Inventariserend veldonderzoek (karterende fase)

BAAC Rapport V-21.0076

oktober 2021

Auteur:

W.A. Bergman

Status:

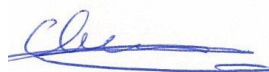
definitief

Colofon

ISSN: 1873-9350
Auteur(s): W.A. Bergman
Cartografie: J. van Gestel
Copyright: BAAC te 's-Hertogenbosch

Redactie senior archeoloog : J.F. van der Weerden 28-04-2021
Accordering senior prospector: C.C. Kalisvaart 27-10-2021

© BAAC, 's-Hertogenbosch (2021)

BAAC aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

BAAC

Onderzoeks- en adviesbureau voor Bouwhistorie, Archeologie, Architectuur- en Cultuurhistorie

Graaf van Solmsweg 103
5222 BS 's-Hertogenbosch
Tel.: (073) 61 36 219
E-mail: denbosch@baac.nl

Postbus 2015
7420 AA Deventer
Tel.: (0570) 67 00 55
E-mail: deventer@baac.nl

Inhoud

Inhoud	5
Samenvatting	7
1 Inleiding	9
1.1 Onderzoekskader	9
1.2 Ligging van het gebied	10
1.3 Administratieve gegevens	11
2 Vooronderzoek	13
2.1 Inleiding	13
2.2 Samenvatting resultaten 2013	13
3 Inventariserend veldonderzoek	17
3.1 Werkwijze	17
3.2 Veldwaarnemingen	18
3.3 Karterend booronderzoek	19
3.3.1 Lithologie en bodemopbouw	19
3.3.2 Archeologische indicatoren	19
3.4 Archeologische interpretatie	19
4 Conclusie en aanbevelingen	21
5 Geraadpleegde bronnen	23
Bijlage	25
Bijlage 1	Boorstaten
Bijlage 2	Beoordeling rapportage

Samenvatting

BAAC heeft voorafgaand aan woningbouw een inventariserend veldonderzoek met behulp van boringen (karterende fase) uitgevoerd in het 846 m² grote plangebied De Klomphof te Wierden. Het plangebied maakt deel uit van een groter project, waarvoor in 2013 reeds een bureauonderzoek en verkennend booronderzoek zijn uitgevoerd. Uit deze onderzoeken kwam naar voren dat mogelijk (steentijd)vindplaatsen aanwezig kunnen zijn. Tijdens onderhavig onderzoek zijn zes boringen gezet met een megaboor (ø 15 cm).

Ter plaatse van vier boringen is bodem tot minimaal 0,85 m -mv verstoord. In de overige twee boringen is vanaf 0,4 á 0,5 m mv een deels intacte podzolbodem in dekzand aangetroffen. Deze bodemlagen zijn gezeefd om archeologische resten op te sporen. Deze zijn echter niet aangetroffen.

De kans dat een vindplaats in het plangebied aanwezig is, is zeer klein.

1 Inleiding

1.1 Onderzoekskader

In opdracht van Gemeente Wierden heeft het onderzoeks- en adviesbureau BAAC een inventariserend veldonderzoek met behulp van boringen (karterende fase) uitgevoerd in het plangebied De Klomphof te Wierden.

Aanleiding voor het onderzoek is het plan nieuwbouw te realiseren. De minimale bodemverstoring bij de realisatie van de nieuwbouw is te verwachten tot in de C-horizont van de bodem, waarbij een gerede kans bestaat dat eventueel aanwezige archeologische waarden verstoord of vernietigd worden. In een voormalig stedenbouwkundigplan zou hier niet gebouwd worden, maar wordt nu wel in de ontwikkeling meegenomen.

De uitvoering van het karterende booronderzoek is gebaseerd op de resultaten van een in 2013 uitgevoerd bureauonderzoek en booronderzoek.¹ De uitvoering van dit onderzoek komt voort uit de specifieke verwachting voor vindplaatsen vanaf de steentijd.

In dit rapport zijn de resultaten van het karterende booronderzoek beschreven.

Door middel van het inventariserend karterend booronderzoek wordt aanvullende informatie vergaard over de intactheid van de bodemopbouw en eventueel aanwezige archeologische resten en/of vindplaatsen in het plangebied. Het inventariserend veldonderzoek heeft als doel het toetsen c.q. bijstellen van het verwachtingsmodel zoals dat is opgesteld tijdens het bureauonderzoek. Op basis van de resultaten van het booronderzoek wordt een selectieadvies opgesteld voor (delen van) het plangebied over het mogelijk vervolgtraject.

Tijdens het onderzoek dienen de volgende onderzoeksvragen uit het Plan van Aanpak² te worden beantwoord:

- Zijn in het plangebied archeologische resten aanwezig? Zo ja, wat is de aard en datering van deze resten en wat is de verspreiding hiervan?
- Kunnen op basis van de resultaten bepaalde zones uitgesloten worden op het voorkomen van vuursteenvindplaatsen of dient juist een nadere kartering uitgevoerd te worden?
- In hoeverre worden archeologische resten bedreigd en is vervolgonderzoek nodig en zo ja, in welke vorm?

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 4.³ en het onderzoeksspecifieke Plan van Aanpak.

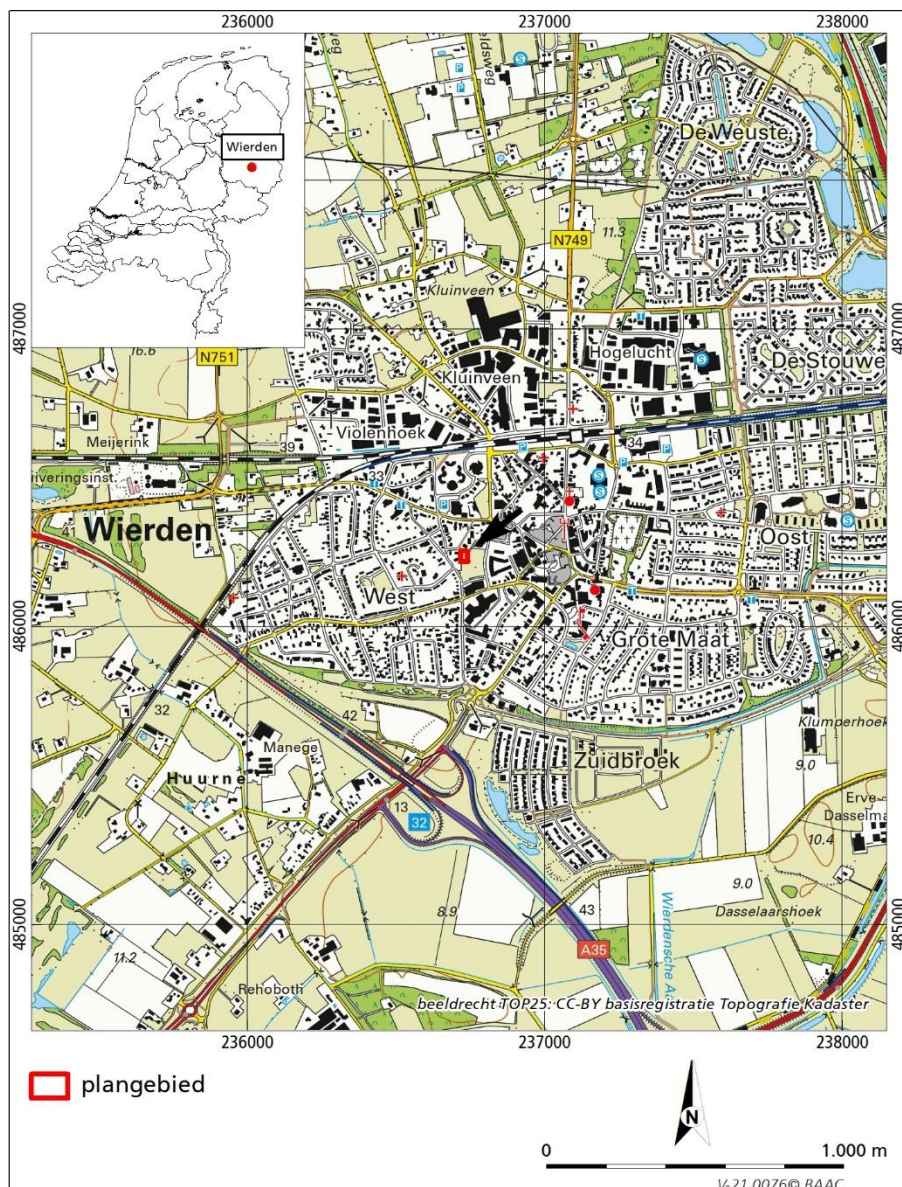
¹ Bergman 2013.

² Bergman 2021.

³ CCvD 2018.

1.2 Ligging van het gebied

Het plangebied ligt direct ten oosten van de bebouwde kavels De Klomphof 2 en Wethouder van Buurenstraat 2 te Wierden en valt deels op een weg en deels in een plantsoen of perk. De oppervlakte bedraagt circa 836 m². In afbeelding 1.1 is de ligging van het plangebied weergegeven.

Afbeelding 1.1 Ligging van het plangebied.

1.3 Administratieve gegevens

Provincie:	Overijssel
Gemeente:	Wierden
Plaats:	Wierden
Toponiem:	De Klomphof
Kadastrale gegevens:	Gemeente Wierden, sectie K nr. 2717 (deels)
Datum opdracht:	23 maart 2021
Datum veldwerk:	14 april 2021
Datum conceptrapportage:	28 april 2021
Datum definitief rapport:	27 oktober 2021
BAAC-projectnummer:	V-21.0076
Coördinaten:	236.715 / 486.254 236.739 / 486.254 236.739 / 486.219 236.715 / 486.219
Kaartblad:	28D
Oppervlakte:	836 m ²
Datering:	N.v.t.
Zaakidentificatienummer:	5014072100
Type onderzoek:	Inventariserend veldonderzoek (karterende fase)
Opdrachtgever:	Gemeente Wierden, P. Piepers
Bevoegde overheid:	Gemeente Wierden, geadviseerd door Het Oversticht.
Beheer documentatie:	DANS-Easy, Archis en archief BAAC
Uitvoerder:	BAAC bv, vestiging 's-Hertogenbosch Graaf van Solmsweg 103 5222 BS 's-Hertogenbosch tel. 073-6136219
Projectleider:	W.A. Bergman w.bergman@baac.nl

2 Vooronderzoek

2.1 Inleiding

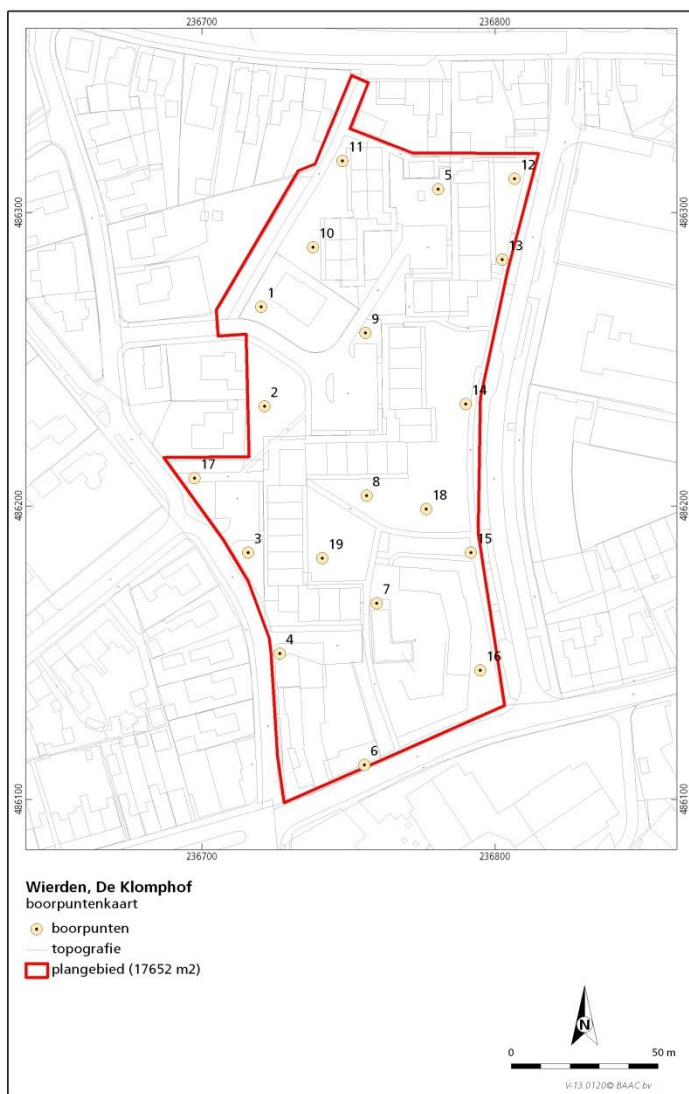
Het archeologisch bureauonderzoek en verkennend booronderzoek is in 2013 uitgevoerd door BAAC.⁴ Hieronder volgt een beknopte samenvatting van de resultaten van dat onderzoek. Voor een uitgebreide beschrijving van het bureauonderzoek wordt verwezen naar het desbetreffende rapport.

2.2 Samenvatting resultaten 2013

Het plangebied ligt in een dekzandgebied dat mogelijk al vanaf de middeleeuwen tot in de 20^e eeuw als bouwland in gebruik is geweest. Binnen het plangebied heeft vanaf de 19^e eeuw of mogelijk eerder bebouwing gestaan. Deze bebouwing is in de loop van de 20^e eeuw gesloopt en geleidelijk raakte het plangebied grotendeels bebouwd. In de directe omgeving van het plangebied zijn in het verleden resten gevonden van middeleeuws aardewerk. Buiten de huidige bebouwing om worden op basis van het bureauonderzoek resten verwacht uit met name de late middeleeuwen en nieuwe tijd, maar ook de verwachting op resten van oudere perioden is hoog tot middelhoog.

Tijdens het veldonderzoek is de verwachting voor een deel onderschreven, waaronder de zone rondom boring 2 (afbeelding 2.1) die in onderhavig plangebied is gezet.

⁴ Bergman 2013.

Afbeelding 2.1. Boorpuntenkaart uit het rapport uit 2013.

Overige zones zijn in 2013 reeds door middel van een booronderzoek nader gekarteerd. De enige vondsten die zijn aangetroffen betreffen een (mesolithische) vuurstenen afslag en een stukje natuursteen. In boring 2 is tijdens het verkennende booronderzoek in de BC-horizont tussen 45 en 50 cm – mv een grote concentratie ijzerhoudende sintels waargenomen. De sintels hebben een grootte van maximaal 3 mm.

Op basis van de resultaten van het onderzoek uit 2013 kan een archeologische verwachting gespecificeerd worden. Deze is weergegeven in tabel 2.1.

Tabel 2.1 Overzicht van de specifieke archeologische verwachting van het plangebied.

periode	verwachting	complex	omvang	kenmerken	diepte	graafheid
Paleolithicum-neolithicum	Hoog	Basiskamp	<200m ²	spreiding van vuursteen	vanaf top natuurlijke bodem (vanaf. 0,4 à 0,6 –mv)	Matig (verploeging natuurlijke bodem)
Neolithicum – late middeleeuwen	Middelhoog tot hoog	Neder-zetting, grafveld e.d.	500-2000 m ²	sporen, spreiding losse vondsten	vanaf top natuurlijke bodem (vanaf. 0,4 à 0,6 –mv)	Matig tot goed
late middeleeuwen – nieuwe tijd	Hoog	Huisplaats	500- 2000 m ²	sporen, spreiding losse vondsten	vanaf top natuurlijke bodem (vanaf. 0,4 à 0,6 –mv)	Goed

3 Inventariserend veldonderzoek

3.1 Werkwijze

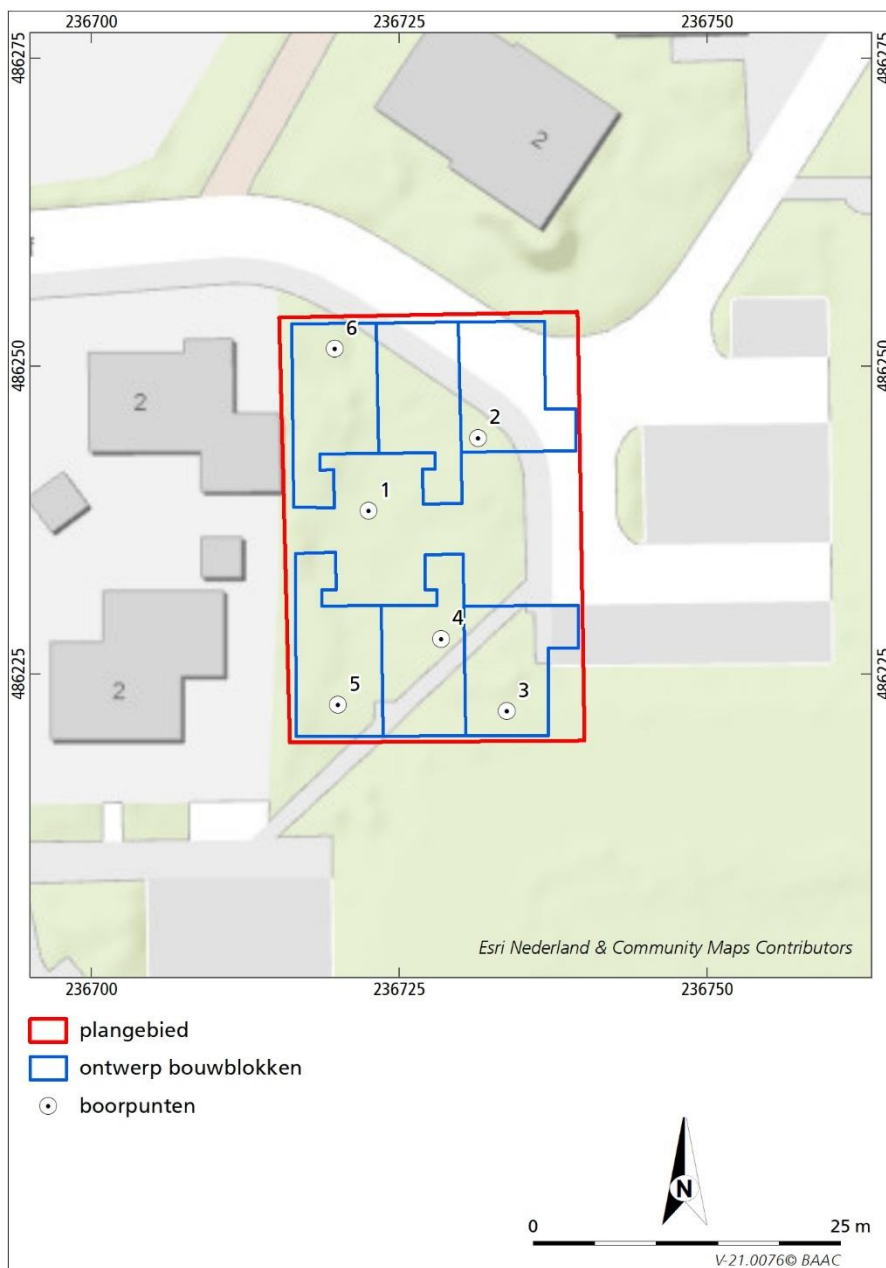
Tijdens het inventariserend veldonderzoek (karterende fase) is het plangebied onderzocht op de geomorfologische, geologische en bodemkundige karakteristieken. Ook geeft het booronderzoek informatie over het intact zijn van de bodem en daarmee informatie over de gaafheid van een eventuele archeologische vindplaats. De boringen zijn tot maximaal 1,2 m -mv gezet met een megaboer met een diameter van 15 cm. Relevante bodemlagen (B-, BC- en top C-horizont bij ondiep verstoorde bodems) zijn in het veld gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 3 mm. Hierbij is gekeken naar de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals bijvoorbeeld aardewerk, huttenleem, vuursteen, metaal, houtskool of al dan niet verbrand bot. Deze kunnen een aanwijzing zijn voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats ter plaatse of in de nabijheid van de boring met indicator.

De locaties van de boringen zijn ingemeten met een GPS. De hoogteligging ten opzichte van NAP is uit het Actueel Hoogtebestand Nederland gehaald. De bodemlagen zijn lithologisch⁵ en bodemkundig⁶ beschreven.

Het veldonderzoek heeft plaatsgevonden op 14 april 2021. In navolgende paragrafen worden de resultaten van het veldonderzoek beschreven. De locaties van de boringen staan weergegeven op de boorpuntenkaart (afbeelding 3.1). De maaiveldhoogte (in meters t.o.v. NAP) is per boring vermeld in de boorstaten (bijlage 1).

⁵ NEN 1989.

⁶ De Bakker & Schelling 1989.

Afbeelding 3.1 Boorpuntenkaart.

3.2 Veldwaarnemingen

Het plangebied is in gebruik als grasveldje met plantsoen en valt deels in de bestaande bestrating (afbeelding 3.2).

Afbeelding 3.2 Zicht op het plangebied vanaf het oosten in westelijke richting.

3.3 Karterend booronderzoek

3.3.1 Lithologie en bodemopbouw

Ter plaatse van de boringen 3 en 4 is de bovengrond zeer sterk gevlekt en vermengd met de top van de pleistocene bodem. De geroerde grond gaat hier vanaf 0,4 à 0,5 m -mv abrupt over in een 5 à 10 cm dikke B-horizont en vervolgens geleidelijk via een maximaal 15 cm dikke BC-horizont naar de C-horizont. Deze ongeroerde grond bestaat uit matig grof, zwak siltig dekzand, waar iets fijn grind in voorkomt.

In de boringen 2 en 5 is verstoorde grond tot respectievelijk 1 en 0,85 m -mv aangetroffen. De gevlekte tot zeer sterk gevlekte grond gaat hier direct over in de C-horizont. Ter plaatse van de boringen 1 en 6 is de bodem tot minimaal 1,2 m -mv geroerd.

3.3.2 Archeologische indicatoren

Het opgeboorde sediment uit de boringen 3 en 4 is gezeefd. Hierbij zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

3.4 Archeologische interpretatie

De verwachting op het aantreffen van een archeologische vindplaats was op basis van eerder uitgevoerd onderzoek hoog. Echter, de bodem is grotendeels dusdanig diep verstoord dat vindplaatsen niet meer aangetroffen zullen worden. Lokaal zijn minder diepe verstoringen waargenomen, doch zijn hier geen aanwijzingen aangetroffen dat een vindplaats te verwachten is.

4 Conclusie en aanbevelingen

Hieronder volgt de beantwoording van de onderzoeksvragen zoals gesteld in het Plan van Aanpak:

Zijn in het plangebied archeologische resten aanwezig? Zo ja, wat is de aard en datering van deze resten en wat is de verspreiding hiervan?

In het plangebied zijn geen archeologische resten aangetroffen. Deze worden op basis van de resultaten van het veldonderzoek ook niet (meer) verwacht.

Kunnen op basis van de resultaten bepaalde zones uitgesloten worden op het voorkomen van vuursteenvindplaatsen of dient juist een nadere kartering uitgevoerd te worden?

Niet van toepassing.

In hoeverre worden archeologische resten bedreigd en is vervolgonderzoek nodig en zo ja, in welke vorm?

Archeologische resten worden niet verwacht en derhalve ook niet bedreigd. Vervolgonderzoek wordt niet noodzakelijk geacht.

Bovenstaand advies is beoordeeld door de adviseur van de bevoegde overheid (Het Oversticht, gemeente Wierden, bijlage 2).

Hoewel getracht is een zo gefundeerd mogelijk advies te geven op grond van de gebruikte onderzoeksmethoden, kan de aanwezigheid van archeologische sporen of resten nooit volledig worden uitgesloten in de gebieden waarvoor geen vervolgonderzoek wordt aanbevolen. BAAC wil er daarom op wijzen dat men bij bodemverstorende activiteiten alert dient te zijn op de aanwezigheid van archeologische waarden (zoals vondstmateriaal en grondsporen). Bij het aantreffen van deze waarden dient men hiervan melding te maken bij de minister (in de praktijk de RCE) conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet 2016.

5

Geraadpleegde bronnen

Bakker, H. de & J. Schelling, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland*, Wageningen.

Bergman W.A., 2013: *Gemeente Wierden. Plangebied De Klomphof. Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (verkennende en karterende fase)*. BAAC rapport V-13.0120/V13.0197. Deventer.

Bergman W.A., 2021: *Plan van Aanpak Inventariserend veldonderzoek (karterende fase) Plangebied De Klomphof te Wierden*. Delden.

Centraal College van Deskundigen (CCvd), 2018: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1*, Gouda.

Nederlands Centrum van Normalisatie (NEN), 1989: *Classificatie van onverharde grondmonsters, NEN 5104*, Delft.

Geraadpleegde kaarten

ANWB, 2004: *Topografische atlas Overijssel (1:25.000)*. Den Haag.

Geraadpleegde websites (april 2021)

AHN 3, *Actueel Hoogtebestand Nederland*, online geraadpleegd via <http://www.ahn.geodan.nl>.

Bijlage

- 1 Boorstaten
- 2 Beoordeling rapportage

boring: 21076-1

beschrijver: WB, datum: 14-4-2021, X: 236.718, Y: 486.240, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 28D, hoogte: 10,90, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Overijssel, gemeente: Wierden, plaatsnaam: Wierden, opdrachtgever: Gemeente Wierden, uitvoerder: BAAC

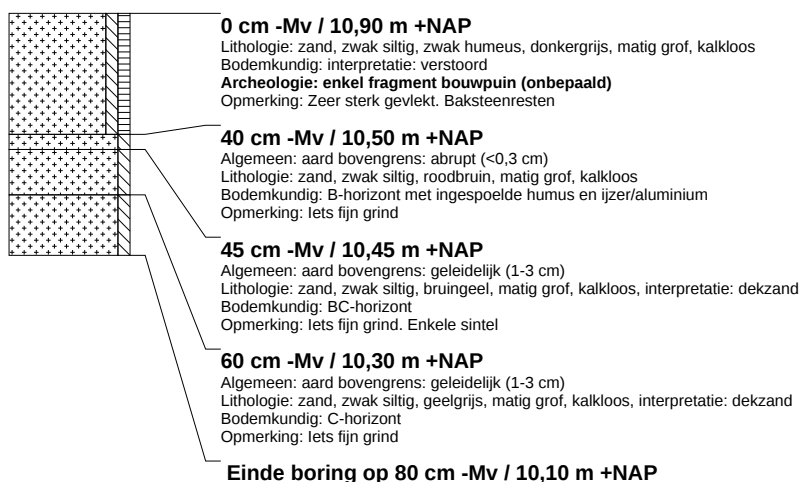
boring: 21076-2

beschrijver: WB, datum: 14-4-2021, X: 236.738, Y: 486.245, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 28D, hoogte: 10,90, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Overijssel, gemeente: Wierden, plaatsnaam: Wierden, opdrachtgever: Gemeente Wierden, uitvoerder: BAAC

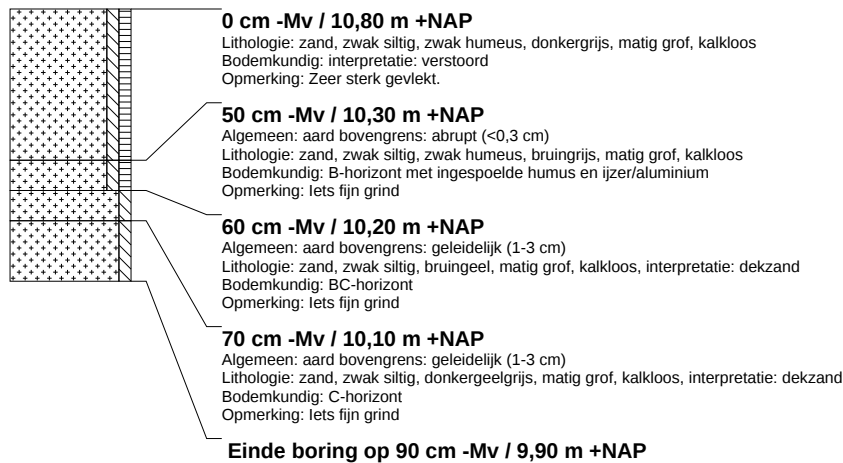
boring: 21076-3

beschrijver: WB, datum: 14-4-2021, X: 236.738, Y: 486.229, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 28D, hoogte: 10,90, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Overijssel, gemeente: Wierden, plaatsnaam: Wierden, opdrachtgever: Gemeente Wierden, uitvoerder: BAAC

boring: 21076-4

beschrijver: WB, datum: 14-4-2021, X: 236.728, Y: 486.228, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 28D, hoogte: 10,80, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Overijssel, gemeente: Wierden, plaatsnaam: Wierden, opdrachtgever: Gemeente Wierden, uitvoerder: BAAC

boring: 21076-5

beschrijver: WB, datum: 14-4-2021, X: 236.720, Y: 486.225, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 28D, hoogte: 10,90, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: plantsoen, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Overijssel, gemeente: Wierden, plaatsnaam: Wierden, opdrachtgever: Gemeente Wierden, uitvoerder: BAAC

boring: 21076-6

beschrijver: WB, datum: 14-4-2021, X: 236.727, Y: 486.249, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 28D, hoogte: 10,90, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-15 cm, doel boring: archeologie - kartering, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Overijssel, gemeente: Wierden, plaatsnaam: Wierden, opdrachtgever: Gemeente Wierden, uitvoerder: BAAC

Bureau- en inventariserend veldonderzoek Wierden, De Klomphof, gemeente Wierden. Beoordeling rapportage archeologisch onderzoek.¹

Rapport: Wierden Plangebied De Klomphof; Inventariserend veldonderzoek (karterende fase)
BAAC Rapport V-21.0076
28 april 2021 (concept)

Auteur: W.A. Bergman

Doelstelling en werkwijze

Het karterend booronderzoek heeft tot doel het verwachtingsmodel, zoals opgesteld op basis van het in 2013 uitgevoerde bureau- en verkennend booronderzoek, te toetsen.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de eisen gesteld in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie.

Bevindingen

Uit het in 2013 uitgevoerde bureauonderzoek bleek dat het binnen het plangebied een brede archeologische verwachting geldt. Om dit te toetsen is een verkennend booronderzoek uitgevoerd. Hieruit blijkt dat het plangebied een hoge verwachting heeft voor sporen uit de periode paleolithicum – neolithicum en de periode late middeleeuwen – nieuwe tijd. Voor de tussenliggende periode neolithicum – late middeleeuwen geldt een middelhoge verwachting.

Er zijn zes karterende boringen gezet (Edelman 15 cm Ø), verspreid over de locatie van de geplande nieuwbouw. De bodem in het plangebied blijkt grotendeels tot in de C-horizont verstoord. In boring 3 en 4 is een deels intact bodemprofiel aangetroffen. Deze boringen zijn gezeefd, maar er zijn geen archeologische indicatoren opgeboord.

Het advies van BAAC is:

- *Archeologische resten worden niet verwacht en derhalve ook niet bedreigd. Vervolgonderzoek wordt niet noodzakelijk geacht.*

Opmerkingen

- Bij geraadpleegde kaarten staat dat de ANWB Topografische atlas Noord-Brabant is gebruikt. Vreemde keus, aangezien het onderzoek in Overijssel is uitgevoerd.

Advies m.b.t. het onderzoeksrapport:

Het advies van BAAC wordt overgenomen. Het plangebied wordt, op archeologische grond, vrijgegeven.

Het rapport kan definitief gemaakt worden. Het Oversticht ontvangt graag een digitaal exemplaar hiervan.

Namens de gemeente Wierden,

A. (Albert) Vissinga,
22-06-2021

Regio Archeoloog
Het Oversticht
Postbus 531

¹ Cursieve tekstdelen in deze toetsing betreffen passages uit het onderzoeksrapport

8000 AM Zwolle

albert.vissinga@hetoversticht.nl